

مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ وَ مَنْ
كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَ مَا لَهُ فِي
الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ (20) أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ شَرَعُوا
لَهُمْ مِنَ الدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَنْ بِهِ اللَّهُ وَ لَوْ لَا كَلِمَةُ
الْفَصْلِ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ وَ إِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ
أَلِيمٌ (21) تَرَى الظَّالِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا كَسَبُوا وَ هُوَ
وَاقِعٌ بِهِمْ وَ الَّذِينَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي
رَوْضَاتِ الْجَنَّاتِ لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ذَلِكَ
هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ (22) ذَلِكَ الَّذِي يُبَشِّرُ اللَّهُ
عِبَادَهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ قُلْ لَا
أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى وَ مَنْ
يَقْتَرِفْ حَسَنَةً نَزِدْ لَهُ فِيهَا حُسْنًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ

شَكُورٌ (23) أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا فَإِنْ
يَشَاءُ اللَّهُ يَخْتِمَ عَلَى قَلْبِكَ وَ يَمْحُ اللَّهُ الْبَاطِلَ وَ
يُحِقُّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ (24)
وَ هُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَ يَغْفُو عَنِ
السَّيِّئَاتِ وَ يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ (25) وَ يَسْتَجِيبُ الَّذِينَ
آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَ يَزِيدُهُمْ مِنْ فَضْلِهِ وَ
الْكَافِرُونَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ (26) وَ لَوْ بَسَطَ اللَّهُ
الرِّزْقَ لِعِبَادِهِ لَبَغَوْا فِي الْأَرْضِ وَ لَكِنْ يُنَزِّلُ بِقَدَرٍ مَا
يَشَاءُ إِنَّهُ بِعِبَادِهِ خَبِيرٌ بَصِيرٌ (27) وَ هُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ
الْغَيْثَ مِنْ بَعْدِ مَا قَنَطُوا وَ يَنْشُرُ رَحْمَتَهُ وَ هُوَ
الْوَلِيُّ الْحَمِيدُ (28) وَ مِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَ

الْأَرْضِ وَ مَا بَثَّ فِيهِمَا مِنْ دَابَّةٍ وَ هُوَ عَلَى

جَمْعِهِمْ إِذَا يَشَاءُ قَدِيرٌ (29)

To any that desires the tilth of the hereafter, We give increase in his tilth, and to any that desires the tilth of this world, We grant somewhat thereof, but he has no share or lot in the hereafter. What! Have they partners (in godhead), who have established for them some religion without the permission of Allah? Had it not been for the decree of judgment, the matter would have been decided between them (at once). But verily the wrong-doers will have a grievous chastisement. Thou wilt see the wrong-doers in fear on account of what they have earned, and (the burden of) that must (necessarily) fall on them. But those who believe and work righteous deeds will be in the meadows of the gardens: they shall have, before their Lord, all that they wish for. That will indeed be the magnificent bounty (of Allah). That is (the bounty) whereof Allah gives glad tidings to His servants who believe and do righteous deeds. Say: "No reward do I ask of you for this except the love of those near of kin." And if any one earns any good, We shall give him an increase of good in respect thereof: for Allah is oft-forgiving, grateful. What! Do they say, "He has forged a falsehood against Allah"? But if Allah willed, He could seal up thy heart. And Allah blots out falsehood, and proves the truth by His words. For He knows well the secrets of all hearts. He is the one that accepts repentance from His servants and forgives sins: and He knows all that ye do. And He listens to those who believe and do deeds of righteousness, and gives them increase of His bounty: but for the unbelievers their is a terrible

chastisement. If Allah were to enlarge the provision for His servants, they would indeed transgress beyond all bounds through the earth; but he sends (it) down in due measure as He pleases. For He is with His servants well-acquainted, watchful. He is the one that sends down rain (even) after (men) have given up all hope, and scatters His mercy (far and wide). And He is the protector, worthy of all praise. And among His signs is the creation of the heavens and the earth, and the living creatures that He has scattered through them: and He has power to gather them together when He wills.

جو کوئی آخرت کی کھیتی چاہتا ہے اُس کی کھیتی کو ہم بڑھاتے ہیں، اور جو دنیا کی کھیتی

چاہتا ہے اُسے دنیا ہی میں سے دیتے ہیں مگر آخرت میں اُس کا کوئی حصہ نہیں

ہے۔ کیا یہ لوگ کچھ ایسے شریک خدا رکھتے ہیں جنہوں نے ان کے لیے دین کی

نوعیت رکھنے والا ایک ایسا طریقہ مقرر کر دیا ہے جس کا اللہ نے اذن نہیں دیا؟

اگر فیصلے کی بات طے نہ ہو گئی ہوتی تو ان کا قضیہ چکا دیا گیا ہوتا۔ یقیناً ان ظالموں

کے لیے دردناک عذاب ہے۔ تم دیکھو گے کہ یہ ظالم اُس وقت اپنے کیے کے

انجام سے ڈر رہے ہوں گے اور وہ ان پر آکر رہے گا۔ بخلاف اس کے جو لوگ

ایمان لے آئے ہیں اور جنہوں نے نیک عمل کیے ہیں وہ جنت کے گلستانوں میں

ہوں گے، جو کچھ بھی وہ چاہیں گے اپنے رب کے ہاں پائیں گے، یہی بڑا فضل

ہے۔ یہ ہے وہ چیز جس کی خوش خبری اللہ اپنے اُن بندوں کو دیتا ہے جنہوں نے مان لیا اور نیک عمل کیے۔ اے نبیؐ، اِن لوگوں سے کہہ دو کہ "میں اِس کام پر تم سے کسی اجر کا طالب نہیں ہوں، البتہ قرابت کی محبت ضرور چاہتا ہوں۔ جو کوئی بھلائی کمائے گا ہم اس کے لیے اس بھلائی میں خوبی کا اضافہ کر دیں گے۔ بے شک اللہ بڑا درگزر کرنے والا اور قدر دان ہے۔ کیا یہ لوگ کہتے ہیں کہ اِس شخص نے اللہ پر جھوٹا بہتان گھڑ لیا ہے؟ اگر اللہ چاہے تو تمہارے دل پر مہر کر دے۔ وہ باطل کو مٹا دیتا ہے اور حق کو اپنے فرمانوں سے حق کر دکھاتا ہے۔ وہ سینوں کے چھپے ہوئے راز جانتا ہے۔ وہی ہے جو اپنے بندوں سے توبہ قبول کرتا ہے اور برائیوں سے درگزر فرماتا ہے، حالانکہ تم لوگوں کے سب افعال کا اُسے علم ہے۔ وہ ایمان لانے والوں اور نیک عمل کرنے والوں کی دعا قبول کرتا ہے اور اپنے فضل سے ان کو اور زیادہ دیتا ہے۔ رہے انکار کرنے والے، تو ان کے لیے دردناک سزا ہے۔ اگر اللہ اپنے سب بندوں کو کھلا رزق دے دیتا تو وہ زمین میں سرکشی کا طوفان برپا کر دیتے، مگر وہ ایک حساب سے جتنا چاہتا ہے نازل کرتا ہے، یقیناً وہ اپنے بندوں سے باخبر ہے اور اُن پر نگاہ رکھتا ہے۔ وہی ہے جو لوگوں کے

مایوس ہو جانے کے بعد مینہ برساتا ہے اور اپنی رحمت پھیلا دیتا ہے، اور وہی قابل
تعریف ولی ہے۔ اُس کی نشانیوں میں سے ہے یہ زمین اور آسمانوں کی پیدائش،
اور یہ جاندار مخلوقات جو اُس نے دونوں جگہ پھیلا رکھی ہیں۔ وہ جب چاہے انہیں
اکٹھا کر سکتا ہے۔

جو کوئی آخرت کی خेती चाहता है उसकी खेती को हम बढ़ाते हैं,
और जो दुनिया की खेती चाहता है उसे दुनिया ही में से देते हैं मगर
آخرत में उसका कोई हिस्सा नहीं है | क्या ये लोग कुछ ऐसे शरीके-
खुदा रखते हैं जिन्होंने इनके लिए दीन की नौईयत रखनेवाला एक
ऐसा तरीका मुकर्र कर दिया है जिसका अल्लाह ने इज्ज नहीं दिया?
अगर फैसले की बात तय न हो गई होती तो इनका कज़िया चुका
दिया गया होता | यकीनन इन ज़ालिमों के लिए दर्दनाक अज़ाब है |
तुम देखोगे कि ये ज़ालिम उस वक़्त अपने किए के अंजाम से डर रहे
होंगे और वह इनपर आकर रहेगा | बखिलाफ़ इसके जो लोग ईमान ले
आए हैं और जिन्होंने नेक अमल किए हैं वे जन्नत के गुलिस्तानों में
होंगे, जो कुछ भी वे चाहेंगे अपने رب के हाँ पाएँगे, यही बड़ा फज़ल है |
यह है वह चीज़ जिसकी खुशख़बरी अल्लाह अपने उन बन्दों को देता
है जिन्होंने मान लिया और नेक अमल किए | ऐ नबी, इन लोगों से
कह दो कि “मैं इस काम पर तुमसे किसी अज़्र का तालिब नहीं हूँ,
अलबत्ता कराबत की मुहब्बत ज़रूर चाहता हूँ |” जो कोई भलाई
कमाएगा हम उसके लिए इस भलाई में खूबी का इज़ाफ़ा कर देंगे |
बेशक अल्लाह बड़ा दरगुज़र करनेवाला और कद्रदान है | क्या ये लोग
कहते हैं कि इस शख्स ने अल्लाह पर झुटा बुहतान घड़ लिया है?
अगर अल्लाह चाहे तो तुम्हारे दिल पर मुहर कर दे | वह बातिल को
मिटा देता है और हक़ को अपने फ़रमानों से हक़ कर दिखता है | वह
सीनों के छिपे हुए राज़ जानता है | वही है जो अपने बन्दों से तौबा

~~~~~

क़बूल करता है और बुराइयों से दरगुज़र फ़रमाता है । हालाँकि तुम लोगों के सब अफ़आल का उसे इल्म है । वह ईमान लानेवालों और नेक अमल करनेवालों की दुआ क़बूल करता है और अपने फज़ल से उनको और ज़्यादा देता है । रहे इनकार करनेवाले, तो उनके लिए सख़्त सज़ा है । अगर अल्लाह अपने सब बन्दों को खुला रिज्क दे देता तो वे ज़मीन में सरकशी का तूफ़ान बरपा कर देते, मगर वह एक हिसाब से जितना चाहता है नाज़िल करता है, यक़ीनन वह अपने बन्दों से बाख़बर है और उनपर निगाह रखता है । वही है जो लोगों के मायूस हो जाने के बाद मेंह बरसाता है और अपनी रहमत फैला देता है, और वही क़ाबिले-तारीफ़ वली है । उसकी निशानियों में से है यह ज़मीन और आसमानों की पैदाइश, और ये जानदार मखलूकात जो उसने दोनों जगह फैला रखी हैं । वह जब चाहे उन्हें इकट्ठा कर सकता है ।